

بسم الله الرحمن الرحيم

فرمت مشترک برنامه‌های میان مدت میزکارهای تخصصی

(عناصر مشترک الزامی در بسته جامع حل مسئله)

میز نظام سیاسی

فرم شماره ۲

شناسنامه تفصیلی مساله

عنوان مسئله:

تعمیق اندیشه ولایت فقیه در حوزه های علمیه

توصیف چستی مسئله:

نظریه ولایت فقیه، فراتر از یک گزاره دینی و مفهوم کلیدی سیاسی است. ولایت فقیه به مثابه یک نظریه ی بدیل سیاسی در قبال نظریه های لیبرالی، سوسیالیستی و سلطنتی است که نظم و سبک زندگی متفاوتی را در عرصه زندگی سیاسی ارائه می دهد از این رو، تاسیس نظام جمهوری اسلامی بر اساس نظریه ولایت مطلقه فقیه، مباحثات و چالش های زیادی را در جامعه بوجود آورده است. سه دهه است که ابعاد جدیدی از مسایل و موضوعات مرتبط با این نظریه و کارآمدی آن در نظام سیاسی، مطرح و مورد نقض و ابرام قرار می گیرد، که شایسته است محور پژوهش و مطالعات دقیق حوزویان، به منظور پاسخ به شبهات و تبیین زوایای مغفول مانده آن، قرار گیرد. از این رو تدوین یک نظام جامع از موضوعات و مسایل ولایت فقیه در حوزه های علمیه شیعی جهت هدایت نظام پژوهشی - آموزشی و تبلیغی و ترویجی به منظور تعمیق اندیشه ولایت فقیه در حوزه های علمیه همچنین تلاش در جهت کادر سازی در این زمینه و پاسخ به شبهات موجود جهت صیانت از این شجره طیبه بسیار پر اهمیت است .

بدین لحاظ؛ تبیین و تحلیل مبنایی، مفهومی، کارکردی و ساختاری ولایت فقیه، به منظور تثبیت، پویایی، کارآمدی و تحکیم مبنای تئوریک نظام جمهوری اسلامی ایران و نیز تربیت نیروی انسانی کارآمد، برای ایجاد جریان مصونیت بخش در قبال چالش های فکری فرهنگی نظام، ضرورتی عاجل می باشد به گونه ای که طلاب فرهیخته، یک شناخت جامع و در عین حال تحلیلی؛ از ماهیت، مفهوم و قرائت های مختلف آن و نیز آثار سیاسی اجتماعی هر کدام، پیدا نماید تا در عرصه تبلیغ، به نسل جوان این نکته مهم را منتقل نماید.

تبیین زمینه ها، ریشه ها و علل مسئله:

- ۱- تسلط روش اجتهاد مصطلح در حوزه های علمیه و ضعف دروس خارج با روش اجتهاد پویا
- ۲- عدم ارتباط نظام مند میان مباحث دروس خارج فقه با مسایل مبتلابه جامعه و حکومت
- ۳- ضعف شناخت حوزویان با ابعاد نظریه و نهاد ولایت فقیه
- ۴- خلاء تئوریک در دانش فقه سیاسی و و ضعف نظام آموزشی حوزه نسبت به اندیشه ولایت فقیه
- ۵- ضعف انگیزه ترویج مباحث ولایت فقیه در فضای عمومی حوزه های علمیه
- ۶- نارسایی تقریر و تثبیت اندیشه ولایت فقیه در حوزه های علمیه
- ۷- فقدان الگوی جامع شناخت و ترویج ولایت فقیه در عرصه تبلیغ دین

چالش های مسأله:

- عدم دروس خارج کافی، در زمینه مباحث ولایت سیاسی فقیه
- نارسایی های شناختی، انگیزشی و رفتاری طلاب حوزه های علمیه در مواجهه با اندیشه و نهاد ولایت فقیه
- وجود شبهات در خصوص اندیشه و نهاد ولایت فقیه در حوزه های علمیه و عدم دروس قوی در این ارتباط

شبکه مسایل مرتبط:

- برای تعمیق شناخت و تحکیم باور طلاب حوزه های علمیه نسبت به اندیشه و نهاد ولایت فقیه چه باید کرد؟
- برای تقویت انگیزه و افزایش مهارت طلاب جهت ترویج و پاسخگویی به شبهات در خصوص اندیشه و نهاد ولایت فقیه چه باید کرد؟
- برای تقویت دروس خارج فقه در خصوص مباحث ولایت فقیه چه باید کرد؟

چرخه عمر مسئله:

از آن جایی که نظریه ولایت فقیه، نظریه حکومتی شیعه در عصر غیبت می باشد، چرخه عمر آن اختصاص به زمان خاص ندارد. بدین لحاظ مطالعه مستمر آن در چارچوب زمان و مکان، اقتضا می کند تا دائماً مورد بازخوانی گردد تا بتواند در برابر دیگر الگوهای حکومتی، پویایی خود را حفظ نماید.

ابعاد نظری:

— چارچوب نظری مسئله:

با نگاه فرانگرانه و کلی به مسئله عدم تعمیق و تربیت نیروی کارآمد در عرصه ولایت فقیه، به لحاظ مسئله شناسی به این اصل کلی منتقل می شویم که چارچوب نظری مسئله فوق، دارای ابعاد مختلف و متعدد دارد. بخشی از ابعاد این مسئله به ساختار و عملکرد سیستم آموزشی حوزه های علمیه و بخش دیگر آن به ضعف سیستم پژوهشی حوزه معطوف است. به دو مشکل فوق باید مشکل سوم را افزود و آن اینکه روش اجتهاد مصطلح به عنوان مطمئن ترین روش استنباط نظریات دانشی در عرصه فقه سیاسی دارای کاستی های جدی است که تا کنون در بدنه حوزه های علمیه کار لازم و کافی صورت نگرفته است.

ترکیب مشکل سه گانه فوق موجب عدم تعمیق اندیشه ولایت فقیه و نیز عدم تربیت نیروی کارآمد کافی حوزوی در عرصه مباحث ولایت سیاسی فقهی و نیز عدم تولید نظریات فقهی و سیاسی در ابعاد مختلف نظریه ولایت فقیه شده است.

— مدل مفهومی و راهکار های حل مسئله:

- ۱- تعریف دوره های آموزشی مصوب در مقاطع مختلف
- ۲- تربیت مدرسان توانمند برای سطوح مختلف به تعداد کافی
- ۳- تدوین متون درسی کافی برای سطوح مختلف
- ۴- رصد و استخراج مسایل مبتلابه موضوع ولایت فقیه و پاسخ علمی آنها

- ۵- فرهنگ سازی و جریان سازی اندیشه سیاسی ولایی از طریق تولید منابع و نشست های علمی
- ۶- تولید آثار هنری، فیلم و سریال در عرصه ابعاد مختلف ولایت فقیه
- ۷- تبیین ابعاد مختلف نظریه ولایت فقیه در فضای مجازی
- ۸- تبیین قرائتهای مختلف از نظریه ولایت فقیه در میان علمای اسلام و ارزیابی آنها به لحاظ کارآمدی
- ۹- باز اندیشی ولایت فقیه در عرصه های جدید
- ۱۰- بازخوانی نظریه ولایت مطلقه فقیه و بررسی ممیزات آن با دیگر نظریات
- ۱۱- توسعه فقه حکومتی و مباحث ولایت سیاسی فقهی در حوزه های علمیه
- ۱۲- موضوع شناسی و مساله شناسی نظریه ولایت فقیه در حوزه های علمیه

درجه اهمیت:

از آنجا که اُس و اساس نظام جمهوری اسلامی، ولایت فقیه است، مساله شناسی، شبهه شناسی به منظور ارایه راهکار و و نیز تربیت نیروی انسانی کارآمد، موجب کارآمدی نظام و نیز کاربردی نمودن نظریه ولایت فقیه و در پی آن رفع دغدغه های نظام و رفع شبهات فکری نسبت به انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی می گردد که نتیجه آن تحکیم و تقویت باورهای سیاسی جامعه خواهد بود.

همچنین اگر «نگاه ولایی کارآمد و کاربردی» بر فعالیتهای کشور و باورهای جامعه حاکم و تقویت شود، نظام اسلامی در برابر دسیسه های داخلی و خارجی مقاوم و جامعه از همگرایی لازم برخوردار خواهد شد. اهتمام امام خمینی رحمه الله علیه و به ویژه رهبر معظم انقلاب دامت برکاته به موضوع نقش ولایت فقیه، اهمیت این مسأله را دو چندان می کند.

لزوم استفاده حداکثری از ظرفیتهای موجود دفتر به ویژه اعضای هیأت علمی پژوهشگاه و دانشگاه و نیز محققان مرتبط و جلب حمایت و فعال کردن پتانسیل های مراکز و مؤسسات همکار در سطح کشور، بر اهمیت پرداختن به موضوع ولایت فقیه، می افزاید.

سایر موارد ضروری به تشخیص میز:

- ۱- مخاطبان اصلی مسئله میز، طلاب حوزه های علمیه ایران و عراق و منابع انسانی دفتر تبلیغات اسلامی هستند.
- ۲- مرکز رصد؛ موضوعات، شبهات و مسایل مبتلابه را که الان، حوزه و نیز نظام سیاسی را درگیر کرده است، استخراج خواهد نمود تا برنامه های مدون شده، فضاهای جدید را پوشش و با منطق قوی از اساس نظام ولایی حمایت کند.
- ۳- میز تخصصی مبانی سیاسی نظام جمهوری اسلامی، برای استخراج نظام جامع موضوعات و مسایل، به منظور تقویت و تحکیم مبانی سیاسی نظام ولایی، یک الگو و چارچوب پیشنهادی به مثابه منطق تدوین خواهد کرد.

